

Bach en zijn erfenis

Bozar start op 21 oktober met een Bachfestival dat muziek van de grootmeester plaatst naast werk van componisten die door hem beïnvloed werden. Philippe Herreweghe is artistiek directeur van het minifestival, de Franse pianist Alexandre Tharaud is een van de smaakmakers.

Philippe Herreweghe leidt tijdens het festival Bach Heritage het Collegium Vocale in de H-Moll Messe en het Orchestre des Champs-Élysées in Schumanns *Das Paradies und die Peri*. Ook andere musici schuiven aan het Bachbanket aan. Het Danel Kwartet bijvoorbeeld. Naast een op Bach gebaseerde compositie van de Russische Sofia Gubaidulina vertolkt het viertal werken van Mozart, Haydn en Beethoven.

De Duitse cellist Daniel Müller-Schott brengt cellosuites van Bach en Britten. Bernard Foccroulle en twee jonge Franse organisten slaan de handen in elkaar voor drie concerten op één avond. Zij vullen de Sint-Michielskathedraal met orgelklanken en schenken niet alleen aandacht aan Bach zelf, ook aan componisten die de Duitse grootmeester weer onder de aandacht brachten in hun muziek.

Goldberg Variaties

Het wordt ook uitkijken naar de Franse pianist Alexandre Tharaud. Hij was de grote winnaar op de Vic-

toires de la musique classique 2012 en speelde onder meer een minirool in de film *Amour* van Michael Haneke. Op discografisch vlak toonde hij afgelopen jaren een voorliefde voor Franse componisten uit de 20ste eeuw en hun voorlopers. Zopas verscheen zijn nieuwe opname van Bachs *Goldberg Variaties*, een werk dat hij ook tijdens het Bachfestival in Brussel zal vertolken.

Tharaud omschrijft de *Goldberg Variaties* als "een reeks zonder gelijke in de geschiedenis van de pianomuziek, waarvan elke variatie een meesterwerk is". Het werk werd in 1741 gepubliceerd en vormt inderdaad een absoluut hoogtepunt in Bachs klaveroeuvre. Bach noemde het werk destijds *Clavier Übung bestehend in einer Aria mit verschiedenen Veränderungen vors Clavecimbal mit 2 Manualen*.

De aria waarop Bach het werk baseerde, te horen bij het begin en het einde, is eigenlijk een sarabande, een langzame dans in een driedelige maat. Tussenin bedenkt hij 30 variaties. Niet de melodie, maar het baspatroon van de sarabande dient telkens als fundament voor de variaties die in stijl en karakter sterk kunnen verschillen. Bach zorgde voor een indrukwekkende structuur door de compositie in twee delen van 15 variaties

te verdelen en door om de drie variaties een canon in te lassen waarvan de stem die antwoordt telkens verder verwijderd van de stem die eerst inzet.

Bach bedacht het werk voor een klavecimbel met twee manualen. Sedert Glenn Gould in 1955 de *Goldberg Variaties* een eerste keer opnam, kende het werk ook op de vleugelpiano een revival. Vandaag wordt het zowel in authentieke klavecimbeluitvoeringen als op de moderne piano's uitgevoerd. Alexandre Tharaud koos voor die laatste optie. Hij probeert op de eerste plaats een persoonlijk geluid te laten horen.

"Ooit heb ik wel geprobeerd om zo dicht mogelijk bij de klank van het klavecimbel te komen", zegt Tharaud. "Later heb ik dat idee laten va-

ren en heb ik een evenwicht gezocht tussen het barokspel en mijn eigen klankvoorstelling.

Ik vind het wel heel belangrijk om een degelijke achtergrond te hebben, om bijvoorbeeld te weten hoe men versieringen speelde tijdens de barok. Op de piano probeer ik de dynamiek en sonoriteit van die originele versies toch enigszins te laten doorschemeren."

Tharaud verkiest duidelijk een intieme en subtiele klank. "Ik ben gefascineerd door pianisten uit de jaren 1940 en 50", zegt Tharaud. "Wilhelm Kempf of Dinu Lipatti brachten een muzikaal discours dat zo natuurlijk en evident mogelijk was. En er is een grote intimiteit in hun spel. Als ik naar hun opnames luister, heb ik soms het gevoel dat ze alleen maar voor mij spelen. Ik probeer dezelfde graad van verfijning te bereiken en wil een zo helder mogelijk discours opbouwen."

Tom Eelen

▲ De Franse pianist Alexandre Tharaud.